

ПЕТЪР БОБЕВ
СТАРОТО ПИСМО

chitanka.info

Колко пъти съм държал в ръка това пожълтяло писмо, колко пъти съм го чел и препрочитал! Замислен, овладян от старите спомени, аз пак го вдигнах към очите си.

И сякаш в същия миг пред мене застана Борко, моят верен приятел от детинство, хубавият и буен Борко, с когото бяхме неразделни — в училището, в игрите и в лудориите. Колко често скитахме с него из близката дъбрава и мечтаехме за битки с пирати, за лов на слонове и тигри, за чудни приключения! Ех, детски мечти...

„Драги приятелю — тъй започваше писмото.

Ти винаги си бил благоразумен, прекалено благоразумен. Не дръзна да тръгнеш с мене по широкия свят. Не знам да те съжалявам ли за това, или да ти завиждам. А аз? Аз скитах много, видях хубаво и лошо, печелех и губех. Най-сетне се записах в Чуждестранния легион. Ти си слушал за него много, чел си безброй истории, верни и неверни — и все пак надали можеш да си представиш какво значи това, да сключиш такъв договор, да продадеш живота и душата си...

Цели два месеца прекарахме в казармата, затворени, откъснати от света. От тъмно до тъмно ни внушаваха само едно — безропотно изпълнение на всяка заповед... Нали трябваше да ни превърнат в безпогрешни автомати за убиване?

А след това почнаха походите и сраженията. Арабите стреляха по нас, стреляхме и ние, без да се замисляме защо. Впрочем затова ни се плащаше. Те бяха туземни разбойници, диваци, все едно хищни зверове, които трябваше да изтребим. Колкото повече от тях избием, толкова по-малко щяха да убиват нас...

Минаха две години. Аз научих местния език, а свикнах и с живота тук. Походи и гуляи! Друго вече не съществуваше за мен.

Една нощ пак ни дигнаха в тревога и ни поведоха извън града. Въстанало бе някакво племе, което трябваше да усмирим набързо, за да не се разбунтуват и други.

Пустинята се простираше до самата казарма.

Току-що изгряла над близката планина, луната заливаше със седефен блясък безмълвните дюни, които се редуваха една зад друга в безкрайни хълмисти хребети. Градът с неговите бели къщи с плоски покриви, наподобили струпани кубчета, бавно изоставаше назад. Тук-там продължаваха да блещукат прозорците като залутани светлинки, но накрай и те се изгубиха в мрака. Зловещата пустош ни обкръжи откъдето.

Капитанът яздеше пред колоната, втренчил поглед напред, намръщен и суров.

Аз крачех замислен в редицата. Напоследък все често се сещах за дома, за мама. Ти я помниш, бедната, винаги угрижена, винаги забързана чистница. Нали знаеш, у нас не се влизаше с обувки. Изувахме ги още до вратата...

Вървах и мечтаех за деня, когато най-сетне службата ще свърши и аз ще се прибера дома, ще прегърна тази мила женица и никога няма да се отделя от нея. Мечтаех...

Манерката се удряше в бедрото ми, а пясъкът скриптеше под краката досадно и еднообразно: скръц-скръц! Така скрипти и снегът у нас. Неусетно под лунната светлина пустинята ми заприлича на засипано със сняг поле, по което вятърът е натрупал дълбоки накъдрени преспи. Изтръпнах от хлад. Нощем тук става много студено. Завих се с вълненото наметало и продължих.

Изведнъж отдясно проехтя гърмеж, втори, трети. Ние залегнахме мигновено, за да пресрещнем конния отряд араби, който преваляше хълма и се носеше насреща ни в бесен карьер.

Затрещяха изстрели и в гърба ни. Разбрахме — засада. Объркани и смутени, ние почнахме да отстъпваме.

Внезапно остра болка парна бедрото ми. Пред очите ми притъмня...

Опомних се, паднал по очи, а устата ми беше пълна с пясък. Когато най-сетне поизправих глава, да разгледам що е станало, слънцето се бе издигнало високо и жареше

немилоствиво, както само в пустинята може да жари. Край мене се валяха сгърчени и обезобразени трупове на хора и животни. Трупове и само трупове. Аз бях сам, съвсем сам, единственият жив в това зловещо гробище непогребани мъртъвци, сред което се лутаха чакали с боязливо свити опашки.

С мъка приседнах в напоения с моята кръв пясък. Болката в ранения крак беше непоносима. Дрехата ми лепнеше в раната и при всяко мръдване я разкървавяваше, а треската ме изгаряше.

Извадих превързочния пакет, магнах опаковката. В същия миг край ухото ми писна куршум. Оглушал от близкия гърмеж, аз грабнах несъзнателно оръжието си. Чакалите изчезнаха зад дюните.

Тогава съзрях сред мъртъвците един арабин, който се мереше повторно в мене, стиснал пушката с една ръка. Без да губя време, натиснах спусъка. Чу се само едно остро щракане и толкова. Тя беше празна.

В черните очи на врага ми блесна радостно пламъче. Мургавото му лице, обрасло с къдрава брада, се усмихна леко. А страшното дуло се издигаше непреклонно нагоре — към гърдите, към челото ми.

Още миг... Премаялял, аз усетих как сърцето ми замира от ужас.

Сетне грозната цев се отпусна безпомощно и арабинът проговори тихо, с мъка, като дишаше тежко:

— Аз също нямам патрони.

Сложи оръжието си на пясъка и се обърна настрана.

— Искаш ли да превържеш и мене? — запита той след кратко мълчание. — Ранен съм в ръката... не мога сам...

Изгледах го учуден и невярващ. Какво да му отговоря? Дали не търси сгода да се приближи до мене, за да забие ножа си в гърба ми? От него можех да очаквам всичко. Той беше туземец, почти див звяр.

Арабинът ме разбра.

— Ти се страхуваш — промълви той с горчива усмивка. — Напрасно! Ние с тебе вече не сме врагове... Защото ще загинем. Това е сигурно. Сега ние сме хора, двама тежко ранени човека, сами. Смъртта е близко, над нас. И твоите, и моите хора са ни помислили за убити, затова са ни изоставили.

— Да, ние сме хора! — прошепнах машинално след него с напукани устни и се поуспокоих. Не знам защо, гласът му ми хареса. Каква полза имаше да ме лъже? Ние наистина бяхме обречени на гибел.

— Ела! — повиках го аз.

Когато арабинът се дотътра до мене, оставяйки по пясъка червена диря, аз го превързах грижливо, а после омотах с бинта и своя крак.

Разпънахме върху пушките си две наметала, да се скрием някак от палещите лъчи на слънцето.

Арабинът извади една торбичка, изплетена от влакната на финикова палма.

— Вземи! Това е аджуе, хлябът на пустинята. Дава сила.

Торбичката беше пълна с пресовани фурми, залепнали от сладост, подобни на тези, които слагаме по софрите на Бъдни вечер. Замаян от треската, изядох насила няколко от тях. И виж, захарта ме поосвежи малко. Тогава пък аз му подадох манерката си.

— Сега можем да чакаме спокойно края — продума той, като изтри устата си. — Тъй ни е било писано.

На всички страни, додето поглед стига, се простираше блесналото пясъчно море, над което нажеженият въздух трептеше като в пещ, а отгоре сякаш тежеше и ни притискаше ослепително-бялото небе.

Внезапно пясъците избледняха и на двеста крачки пред нас изникна цяла палмова горичка, сред която искреше малко езерце.

— Мираж! — въздъхна арабинът. — Аллах е велик! Не ме остави да умра, без да видя образа на тази, която ни храни и пази от слънчевия огън.

Слушах, без да разбирам.

— Нашата майка-хранителка — добави той. — Финиковата палма! Всичко, каквото имаме, иде от нея — и храна, и постеля, и жилище. Без нея няма живот. Писано ми било да умра тук. Е, добре! Ще се мре! Благодаря на аллаха, че ми изпрати нейния образ, макар и лъжовен...

Палмовите листа потрепваха леко минута-две, разклащани от далечния тих ветрец, докато неусетно примамливата картина избледня и изчезна.

Дълго след това ние се взирахме нагам с жадни очи.

Никога няма да забравя този ден.

Обърнах се към случайния си другар и запитах:

— Защо стреля по мене? Та аз бях ранен като тебе. Лицето му потъмня.

— Ако искаш да знаеш, аз съм длъжен да те убия и сега. Понеже си враг, враг на целия ми род. Каж ми защо си тук, какво търсиш тук?

Гледах го смутен.

— Какво търсиш тук? — изхриптя той с гневен глас. — Тук, в страната на дедите ни. Тя е бедна наистина, но е наша. А вие искате да ни я отнемете. Затова ви убиваме, затова трябва да убия и тебе. Какво би сторил ти, ако аз дойда в твоята страна да превземам вашите оазиси и вашите домове? Виждаш ли, ти мълчиш, не знаеш какво да отвърнеш...

Наистина — какво дирех тук?

За пръв път си задавах този въпрос. И с досада разбрах, че не мога да отговоря. Замълчах — мълчеше и той. Какво имахме да си кажем повече?

Усещах как ме надвива треската от раната, но се мъчех да не се издавам и стисках зъби.

Внезапно, съзрял в далечината един голям керван, който пълзеше по пясъчните дюни като ленива змия, аз извиках. Мираж ли е пак?

Арабинът поклати глава.

— Истински е. Скоро ще бъде тук... И ако са мои приятели, ще те убият — ако ли са твоите, ще убият мене.

Това е толкова просто.

Изтръгнах. Мисълта ми заработи бързо, трескаво. И измислих:

— А не може ли друго — да си дадем дума? Ето — аз се заклевам да те спася, ако са моите. Ще направиш ли и ти същото за мен?

Арабинът се навъси. Но след малко вдигна трескавите си очи, стрелна ме с тях и отсече:

— Да!

Цял час измина в мъчително очакване. Кой идеха — приятели или врагове? Ще успея ли да го спася аз, ще може ли, ще иска ли да ме спаси той?

Най-сетне камилите приближиха съвсем. Със свито сърце аз различих облеклата на ездачите. Бяха араби, мургави, чернобради, загърнати в белите си бурнуси.

Неволният ми другар се обърна към мене с поглед, изпълнен с достойнство:

— Ще видиш какво значи моята дума, думата на Абд-ел-Герил.

И той удържа думата си.

Колко вълнения преживях тогава, колко страхове...

Отстъпиха ни по една камила и поехме. Аз се унасях от клатушкането на камилата, от песента на звънчетата и от треската, задрямвах, събуждах се, а ние все вървахме, вървахме. Пясъкът скърцаше под краката на животните, а върху гърбовете им се поклащаха чернобрадите араби, които надуваха монотонно тръстиките си флейти и ме разглеждаха под вежди, все още недоверчиво и враждебно.

Около главата ни кръжеше безшумно рояк мушици, от онези досадни малки мушици, които се въдят из оазисите и придружават на цели облаци керваните. Те се завираха в очите и в носа ми, пречеха ми да дишам, задавяха ме. Аз ги размазвах яростно по лицето си с дужини, а те не свършваха, сякаш извираха от въздуха.

Над главата ми изпърха пустинна чучулига, а след нея по близката дюна притича фенек — пустинната лисичка, милото животинче с големи уши и умни очи.

Фенекът се стъписа, изненадан от ненадейната среща, и в миг изчезна, както изчезва мираж, сякаш потъна в земята. Но аз зная неговата дарба. Само за секунда то успява да се зарови в пясъка. Така се пази от враговете.

След няколко часа път камилите проточиха шии и забързаха, усетили оазиса си — една тъмна точка на кръгзора, свеж остров от зеленина сред безбрежния пясъчен океан.

В гъстата сянка на финиковата гора се гушат двадесетина хижи от палмови стъбла, свързани с палмови въжета и покрити с палмови листа.

Тук живея сега. Аз още не съм оздравял. Понякога се питам дали въобще ще оздравея. За мене се грижи майката на моя покровител, една пъргава, вечно усмихната старица, чужда майка, а моята дори не подозира къде съм.

Неусетно се сприятелихме с Абд-ел-Герил. Сближих се и със съселяните му, които идват често при мене, сърбат шумно кафето от смлени финикови костилки и ме разпитват за нашия живот. Често ме гощават със салата от палмови пъпки и всякакви ястия, сготвени с фурми и камилско месо, черпят ме с «лакби», вино от палмов сок.

Аз като че ли почвам да разбирам тези сурови прости хора и да ги обиквам. Вече знам — те не са разбойници, каквито ги считах досега, а хора, обикновени хора като тебе и мене, които милеят за своята земя и знаят да се борят за нея.

Пък аз бях тръгнал да ги убивам за пари...

Смутен от тази мисъл, аз ти пиша, легнал върху рогозка, изтъкана от палмови листа. Не знам дали писмото ми ще стигне до тебе, но трябва да пиша, трябва да излея някому болката си.

Пред мене бълбука бистрият извор, в който се оглеждат финиковите палми, тези несравними красавици, единствените дървета, които растат в пустинята.

Плодовете вече зреят. Лежа и гледам към върховете на високите тридесетметрови стволове. Там горе, под бухналите ветрила на перестите листа, са се покатерили

млади мъже, които берат фурми от нависналите гроздове. Щом напълнят кошниците си, те се спускат на земята и разстилат на слънце набраните плодове. А след като ги изсушат, ги зариват в пясъка, тъй както ние насипваме житото в хамбара. Не се знае каква ще бъде идната година. Я не родят палмите, я ги огризат скакалците. А без фурми арабите са обречени на гладна смърт. От глад ще загинат тогава и камилите, конете, кучетата...

Свечерява се. Арабите излизат на хладина пред хижите си. Забулени жени с шарени стомни ситнят към извора за вода.

Ненадейно от небето се спускат ято лястовици и накацват по палмите. Гледам ги и страшна, нетърпима мъка стяга гърдите ми. Лястовички! Нашите лястовички! Те долитат от север, подгонени от настъпващата есен. Навярно идат от моята страна, отде да знам дали някоя от тях не гнезди под стрехата на родния ми дом. И може би вечер, седнала на пейката до кичестия чемшир, мама е гледала тази лястовичка — угрижена за своя син.

Аз ѝ писах, но тя не ми отговори. Сърди се, милата, знам. И има право. Моля те, иди при нея, поздрави я и ѝ кажи, че съм добре... Не споменавай за раняването ми! Успокой я, че ще се върна скоро! Зарадвай я малко, макар да не е вярно!

Пък кой знае — може и да оздравея!

А тогава? Какво ще правя тогава? Защото съм длъжен да се върна в казармата, тъй изисква моят договор. Наруша ли го — чака ме затвор. А аз не искам, не мога да се бия срещу новия си приятел, срещу неговите сънародници, срещу гордите синове на тази сурова страна. Сърцето ми повече не дава да убивам хора, които имат само една вина — че искат да бъдат свободни.

Толкова ми е тежко! Та аз съм виновен пред всички: пред закона, пред тези бедни хорица, пред моята злочеста майка!

Не е ли това моето наказание?

Борис“

Отпуснах пожълтелите лист.

Оттогава изминаха много-много години.

Никога не научих какво е станало с моя приятел. Не получих второ писмо от него, не получих никаква вест. А нещастната майка бе умряла, преди пристигането на това писмо.

През прозореца навън аленееше потъмняващото небе, в което се стрелкаха пъргавите лястовици, пламнали в огъня на залеза.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.